

Handläggare: Marie Broberg
Telefon: 08 508 14 050

Till
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Förslag till detaljplan för Årstafältet park, Årsta 1:1 mm i stadsdelarna Östberga och Enskedefältet, S-Dp 2011-03366

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningens tjänsteutlåtande återopas som yttrande till stadsbyggnadskontoret.

Omedelbar justering

Leif Sjöholm
Stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden har för yttrande fått förslag till ny detaljplan för parken på Årstafältet. Parken ska bli en central mötesplats i söderort och därför behöver den utvecklas och få ett mer attraktivt och tillgängligt innehåll än idag. Parken ska ha tydliga stråk och entréer, generösa och tillgängliga vistelseytor, och skogsbeklädda kullar som ger skydd mot omgivande bullerkällor. Förvaltningen anser att förslaget till detaljplan visar på goda förutsättningar för att Årstafältet och särskilt parken kan bli en attraktiv och funktionell plats för möten. Förvaltningen anser också att den fortsatta planeringen bör ta hänsyn till att en stor del av förskoleverksamheten kommer att bedrivas i parken.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts av staben.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden har för yttrande fått förslaget till ny detaljplan för parken på Årstafältet. Detaljplanen ingår i planeringen av stadsutvecklingsområdet Årstafältet, där det planeras för 4000 nya bostäder och en stadspark. Med utgångspunkt i programmet för Årstafältet, kommer parken att ingå i den första etappen i förverkligandet av den nya stadsdelen. Planområdet omfattar ca 30 ha av dagens fält om ca 50 ha, samt delar av sluttningen från Östberga.

Hela Årstafältet byggs ut i flera etapper med en utbyggnadstakt om 300-400 lägenheter per år och planeras att stå färdigbyggt 2030. Trafikkontoret kommer även fortsättningsvis att ansvara för drift och underhåll i parken.

Detaljplanen för Årstafältets park beräknas att kunna antas 3:e kvartalet 2013. Samrådstiden pågår fram till 15 oktober 2012. Förvaltningen har fått förlängd remisstid till 26 oktober.

Detaljplaneförslaget

Förslaget till detaljplan syftar till att förändra den befintliga parken, så att den kan utformas i samklang med den nya bebyggelsen. Parken är tänkt att ha en strategisk betydelse för att väva samman de omkringliggande områdena med varandra så att Årstafältet blir en sammanhängande och levande stadsbygd. Parken ska bli en central mötesplats i söderort och därför behöver den utvecklas och få ett mer attraktivt och tillgängligt innehåll än idag. Parken ska ha tydliga stråk och entréer, generösa och tillgängliga vistelsezoner, och med skogsbeklädda kullar som ger skydd mot omgivande bullerkällor.

Planförslaget omfattar parken, nya gångfarstgator längs med parkens norra och västra del, en gång- och cykelbro över Huddingevägen samt ombyggnad av Östbergavägen till en trädkantad stadsgata. Planförslaget redovisar också byggrätt för, och placering av, parkbyggnader och kolonistugor i parkens södra delar.

Bryggorna och det öppna fältet

Fältet avgränsas mot bebyggelsen av aktivitetsbryggan och parkbryggan, som innehåller varierade vistelsezoner och gångstråk med utblick över parken. Aktivitetsbryggan i väster innehåller ytor för lek och spontanidrott, med möjligheter för bland annat skate och inlines, klättring, boule, fotboll och lek. I norr anläggs parkbryggan som blir ett promenadstråk som knyter ihop Årstafältet med Enskedefältet via en ny gångbro över Huddingevägen. Längs parkbryggan

anläggs lekplatser, blomsterplanteringar och bänkar i soligt sydvästläge i anslutning till Valla å. Båda bryggor fortsätter längs hela parken och möts i en stadsdelspark i nordväst.

Fältet förblir fritt och öppet, med utrymme för spontan lek och idrott, picknick och solbad men även för tillfälliga evenemang som festivaler, teater och cirkus. De öppna gräsmarkerna ska ge förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv. Södra delarna av parken ska utvecklas likt en arkipelag, dvs som ett halvöppet landskap med öar av träd och buskar. Befintlig vegetation ska sparas i så stor utsträckning som möjligt, särskilt i anslutning till Göta landsväg. Skogsbeklädda kullar mot Huddingevägen ska bidra till att avskärma parken från Huddingevägen och skapa ett mer omslutet parkrum. Längs Huddingevägen bidrar bullerskärmar och bullervallar till att skapa en bullerskyddad parkmiljö. En låg mur mot Östbergavägen dämpar buller och skapar en tydlig gräns mellan parken och gatan. Göta landsväg, dagvattendammen och Valla å

Göta landsväg kommer att behålla sin karaktär av ålderdomlig landsväg upphöjd på bank i det öppna landskapet. Landsvägen kommer även fortsättningsvis att vara ett viktigt promenadstråk, och bland annat kommer ett skötselprogram för vägen och övriga historiska lämningar att tas fram.

Dagvattendammen föreslås bli större och Valla å omgestaltas från att vara ett rakt dagvattendike till att få mer slingrande sträckning och flackare slänter. Ån sträcker sig utmed parkbryggan i norr, där sittgradänger, grässlänter och träbryggor bidrar till att göra området kring ån intressant och tillgängligt. Nya broar över Valla å ska skapa fler kopplingar mellan den planerade bebyggelsen i norr och parken.

Eftersom ökade vattenytor vid dammen kan bidra till en osäkerhetsfaktor för barn, behöver utformningen av dammen och ån studeras ur ett barnperspektiv i det fortsatta arbetet.

Kulturrummet och kolonilottsområdet

I parkens södra del planeras ett kulturrum som består av fyra till fem fristående byggnader placerade i en gårdsformation. Byggnadernas innehåll och utformning är centralt för parkens södra delar, och kan utformas i samverkan med privata aktörer. Kulturrummet ska vara flexibelt och robust planerat, för att ge möjlighet till verksamhet för olika aktörer inom exempelvis kafé, grönsaksförsäljning, kultur, djurhållning, växthus eller barnpedagogik.

I investeringsbudgeten för Årstafältet finns medel avsatta för att genomföra en flytt av kolonilottsområdet, både vad gäller byggnader och den växtlighet som bedöms vara möjlig att ta med till den nya platsen. I den mån byggnader ska ersättas kommer även detta att tas med i exploateringskontorets åtagande för att säkerställa att dessa kostnader inte ska belasta föreningens medlemmar. Området flyttas till ett soligt och bullerskyddat läge längs den skogsbeklädda vallen mot Huddingevägen, i direkt anslutning till det regionala cykelstråket och kulturrummet i parkens södra del. Ljudnivån beräknas ligga under 50 dBA. Områdets föreningslokal placeras i direkt anslutning till kulturrummet, vilket ger möjlighet till samutnyttjande av lokaler och utåtriktad verksamhet som försäljning av grönsaker och kafé.

Lotterna behåller sin nuvarande odlingslottstorlek och samma antal stuglotter, men kan innehålla något fler odlingslotter än det befintliga området gör. Området får en tydligare rumslighet genom nya trädader, häckar och träddungar. Området planeras för stor tillgänglighet för parkens övriga besökare, genom koppling till parkens viktiga stråk. Kolonistugorna och andra byggnader på området ska hålla hög arkitektonisk klass för att bli ett attraktivt inslag i parken som helhet. Ett förslag till kolonistuga, med tillval i form av veranda, spaljéer och regnskydd (4 kvm) kommer att tas fram av Stockholms stad. Stugan kan variera i storlek (4 eller 8 kvm) beroende på den enskilde odlarens behov.

Gator och trafik

I den nya stadsdelen prioriteras cyklister och fotgängare. Besökare till parken förväntas i första hand gå, cykla eller åka kollektivt. Framkomligheten ska förbättras genom att lokala cykelstråk kopplas samman med pendlingsstråken mot Gullmarsplan, Årstabron och Älvsjö. Genom parken ska det finnas både lokala stråk med kopplingar till närliggande bostads- och grönområden, och regionala stråk med koppling till målpunkter längre bort. Huvudstråket längs med parkbryggan fortsätter över Huddingevägen på den nya gång- och cykelbron.

Östbergavägen omvandlas till stadsgata, med trädplanteringar, parkeringsplatser och upphöjda övergångsställen samt cykelbana på den norra sidan. Längs parkens norra och västra sida föreslås så kallade gångfartsgator, med trafik på de gåendes villkor. Gångfartsgatornas gestaltning syftar till att skapa en upplevelse av ett sammanhängande stråk för fotgängare och cyklister, genom enhetligt materialval, inslag av pollare, planteringsytor och träd. Angöring till kulturrummet sker via en infart från Östbergavägen, med möjlighet till vändplan och handikapparkering.

I samband med utvecklingen av Årstafältet planerar staden för en framtida dragning av tvärbanan mot Östberga med en hållplats ett kvarter från parkens sydvästra entré. Det kommer innebära en förbättrad tillgänglighet till parkens södra delar och Östberga.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen har i samband med framtagandet av förslaget till detaljplan deltagit i en parkreferensgrupp, och har kontinuerligt blivit informerad om arbetet. Förvaltningen arbetar också i en referensgrupp för Årstafältet, där förvaltningens avdelningschefer samt projektledare från stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret ingår. Syftet med referensgruppen är att förvaltningen arbetar tillsammans med ansvariga förvaltningar vad gäller planeringen för verksamheter som t ex förskola och gruppbofäst, men även för att skapa samsyn inför utvecklingen av området i stort.

Förvaltningen anser att förslaget till detaljplan visar på att det finns goda förutsättningar för att Årstafältet och särskilt parken kan bli en attraktiv och funktionell plats för möten. De olika aktivitetsytorna blir öppna för alla, med funktioner för olika målgrupper. Dessutom behålls den öppna ytan med naturinslag. Stadsparken kommer att ha en central funktion för många medborgare i stora delar av stadsdelsområdet. Särskilt ungdomar, från framförallt Östberga och Årsta samt de inflyttade ungdomarna på fältet, kommer att ha direkt närhet till parken och dess aktiviteter.

Parken kommer till del att utgöra ungdomars vardagliga närområde. Förvaltningen önskar att den fortsatta planeringen av såväl aktivitetsbryggan som av de kvarter som kommer att ligga i anslutning till bryggan tar hänsyn till hur ungdomar använder offentliga miljöer och funktioner i stadsmiljön. Det behövs platser vid aktivitetsbryggan som inte enbart fokuserar på idrott, utan som utformas med funktionella parkmöbler som kan fungera som samlingsplats. Vid aktivitetsbryggan behövs ytor och lokaler i de nya husen som också kan locka en vuxen publik kvällstid, för att området ska upplevas som tryggt och inte enbart befolkas av ungdomar. Det kan vara aktivitetsytor och motionsredskap för vuxna och även äldre, till exempel utomhusgym. Kvarteren behöver också en bebyggelse med lokaler i bottenvåning där kaféer eller andra verksamheter som används olika tider på dygnet kan etableras.

En eventuell spårväg genom Årstafältet, med station i anslutning till Östberga, är mycket positivt. Tillsammans med de nya kvarteren kan spårvägen bidra till att Östberga knyts samman med Årsta och ger Östberga bättre tillgänglighet till

kollektivtrafikknutpunkten i Årstaberg. Dessutom får Årstafältet fler kollektiva trafikslag än bara lokalbuss. Det i sin tur kan skapa förutsättningar för hållbart resande för boende, verksamma och besökare.

Förslaget till detaljplan anger vilken sorts aktivitet som ska finnas vid aktivitetsbryggan, som exempel på vad som kommer att finnas där. Under samråd för program och i föregående medborgardialoger har behovet av skate troligen framförts. Förvaltningen upplever att behovet av skate minskat under senare år, och ersatts av ett växande intresse för t ex parkour och basket. Förvaltningen önskar därför att den reella efterfrågan på skate och andra former av spontanidrott undersöks i den fortsatta planeringen.

Stadsdelsförvaltningen anser också att det bör planeras in för en bokningsbar fotbollsplan med konstgräs i idrottsförvaltningens regi. Förvaltningen upplever att det idag råder stor brist på träningsytor för föreningar i stadsdelarna kring Årstafältet.

Förvaltningen konstaterar att det i förslaget till detaljplan skissas för ett stort antal mindre lekplatser. Ur drift- och underhållssynpunkt anser förvaltningen att det vore effektivare att samla ytorna för lek till ett mindre antal lekplatser som kan utgöra större samlingsplatser med utrymme för olika former av lek för många. För förskoleverksamheten behövs däremot ett flertal mindre stängslade lekplatser där grupper kan vistas för att avlasta förskolegårdarna i bostadskvarteren. Förvaltningen anser att detta behöver utredas i den fortsatta planeringen när placering av förskolor tydliggörs. Viktig är emellertid att lekplatserna utgör säkra, funktionella och lustfyllda platser för pedagogisk lek.

Förskoleverksamhet i parken

I och med det stora antalet nya bostäder som planeras på Årstafältet kommer det också att behövas många nya förskolor. Förvaltningen har uttryckt ett behov av ca 19 nya avdelningar i samband med planläggning av den första etappen, Valla 1 och 2. Planeringen för förskolor kommer att ske parallellt med planeringen för de nya kvarteren. Om förskolegårdar planeras till innergårdar kommer dessa troligen inte att vara tillräckligt stora för en hel förskola, och utomhusverksamheten kommer att bedrivas i parken. Förvaltningen vill därför redan i detta skede lyfta fram att det i kommande etapper av planeringen för bostadskvarteren bör utredas för en större fristående permanent förskola med plats för minst 6 avdelningar, gärna i anslutning till en eventuell skolfastighet alternativt mellan de första kvarteren och tvärbane stationen för att underlätta för kollektiva resor. En

fristående förskola kan med spännande gestaltning och arkitektur väl passa in i området och tillföra goda kvaliteter till kvarteren. En stor förskolegård med tillgänglig utrustning som har stort lekvärde kan också användas av allmänheten på kvällar och helger.

Lekplatsernas placering i parken behöver vara så att förskolor och skolor kan göra säkra och trygga dagliga promenader mellan förskola, lekplatser och parkens öppna fält, inte minst i närheten av dammen. Drift och underhåll i parken kommer att behöva prioriteras eftersom lekplatserna troligen kommer att belastas kraftigt av flera förskoleverksamheter. Lekplatserna behöver också ha säker utrustning, kontrolleras regelbundet samt utformas så att förskolepersonal kan ha uppsikt över en hel barngrupp.

I samband med en mer detaljerad placering av lekplatser och förskolor bör arbetsmiljö- och säkerhetsaspekter vägas in. Förskolegrupper kan inte ta sig särskilt långt från förskolan utan att verksamheten påverkas. Utomhusvistelser utanför förskolegården kräver t ex mer av personalen i form av uppsikt för säkerhet, lyft etc. Grupper ska kunna genomföra kortare promenader för utomhusvistelser på förmiddagar och eftermiddagar, maximalt några 100 meter.

Förvaltningen anser också att det bör finnas möjlighet att med tidbegränsat bygglov uppföra en större tillfällig förskola i parken (som paviljong) som kan fungera som avlastningsförskola under byggtid och som reserv ifall utbyggnaden av förskolor i kvarteren inte sker i tillräckligt snabb takt. En sådan lösning förutsätter samförstånd mellan stadsdelsförvaltningen, exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret kring behovet av förskoleplatser samt kring att platsen inte ska fungera permanent för förskola.

Bilaga

Förslag till detaljplan för Årstafältet park, Årsta 1:1 mm i stadsdelarna Östberga och Enskedefältet, S-Dp 2011-03366.